19.11.1982

10.23 1

EL PSUC DESPRES DE LES ELECCIONS.

Jordi Solé Tura

Un cop passada la primera impressió davant els catastròfics resultats del P.S.U.C. i del P.C.E. a les eleccions generals del 28 d'octubre cal iniciar un seriós esforç de reflexió i evitar tres temptacions: pensar que tot és degut a causes alienes al mateix partit, pensar que tot és degut a causes internes i intentar aprofitar el mal resultat per ressuscitar de manera més aviat tronada i en tot cas oportunista greuges del passat.

El fet més extraordinari és que el PSUC, que fins ara s'havia situat en uns nivells electorals molt superiors als del PCE, ha davallat abruptament si fa o no fa al nivell general dels comunistes a tot Espanya.

Això vol dir que en aquesta contesa electoral cap dels factors específics del P.S.U.C. no ha resistit l'allau general. Ni la política nacional dels comunistes a Catalunya, ni la tasca feta als Ajuntaments, ni el prestigi dels candidats, ni la mobilització de tot el partit en una campanya electoral francament satisfactòria i estimulant no han servit per frenar a Catalunya l'ofensiva de la bipolarització.

A casa nostra només han aguantat aquesta ofensiva, amb penes i treballas, els partits nacionalistes que s'han aferrissat a un determinat electorat -- els catalans d'origen -- i han abandonat els altres -- els catalans d'immigració -- al PSOE i a A.P. Una política d'equilibri entre els diversos components de la societat catalana, como la que el PSUC ha practicat sempre i ha intentat posar pe endavant en aquestes eleccions, no ha estat tampoc eficaç contra el bipolarisme general. I crec que val la pena assenyalar d'entrada aquest fet perquè incideix de ple en la consideració present i futura del concepte mateix de nació catalana. En tot cas, és una de les qüestions que tots els partits i totes les forces socials de Catalunya hauran d'examinar a fons en el futur immediat.

El P.S.U.C. ha sofert ,doncs, de ple l'impacte d'unes eleccions de tipus presidencialista en què els electors no votaven una majoria sinó un cap del govern d'Espanya. En la campanya electoral és un fet que els partits s'han esfumat literalment i només apareixia una figura de caràcter presidencial. Si no m'erro,

2

l'únic partit parlamentari que a Catalunya fa va fer campanya amb tots els seus candidats, en un intent no reeixit de trencar el caràcter presidencialista de l'elecció, va ser, precisament el PSUC.

Aquest també és un factor que caldrà analitzar a fons, perquè d'aquestes eleccions n'ha sortit molt disminuït el pes dels partits polítics i, per tant, d'un Parlament nodrit en la seva immensa majoria de diputats desconeguts pels mateixos que els han votat.

Però el presidencialisme i la personalització de les eleccions no són els elements principals de la qüestió, tot i la seva importància.

Per a mi, el més important és que la gent va anar a votar contra la situació existent, després de cinc anys de transició democràtica. El vot del PSOE era un vot de canvi, però el d'A.P. també, encara que fos de signe contrari. Es cert que aquest vot pel canvi és un vot difús i invertebrat, que és un vot d'esperança i d'exasperació alhora. Però és també un vot que ve de fons i que expressa de manera inequívoca un rebuig de la forma en que s'estaven fent les coses i de qui les feia.

Tant el PSOE com AP han jugat des de fa molt temps -- des de l'endemà de les primeres eleccions de 1977 -- a imposar la bipolarització. Jo crec que ha estat una estratègia que ha posat en perill l'estabilitat del sistema democràtic en més d'un moment. Però és ben cert que aquesta estratègia ha triomfat i que avui el PSOE té una majoria clara, per bé que hagi calgut pagar un preu tan elevat com és la pujada espectacular i amenaçant d'A.P.

La bipolarització no ha triomfat perquè la societat espanyola sigui bipolar i estigui dividida de manera tallant en dos sectors, sinó perquè la forma en què s'ha fet la política des de 1977 fins ara, després de resoldre els primers problemes -- la Constitució, els primers Estatuts d'Autonomia, etc. -- ha estat incapaç de donar resposta als problemes principals del país i molt especialment a la crisi econòmica. S'havia arribat a un carrer que no duia enlloc i la gent ha votat no sols els qui han parlat de canvi sinó els que han aparegut com no compromesos amb la fase anterior.

Pel caràcter presidencialista de les eleccions, els comunistes no apareixiem ara com una alternativa de canvi. I pel plantejament de la proposta electoral tampoc.

En definitiva, la proposta comunista era la del front democràtic com a condició indispensable per fer possible el canvi Jo estic convençut que aquesta és realment la fórmula -i sinó ja en parlarem d'aquí uns mesos -- però en la batalla electoral la idea de front democràtic apareixia com una proposta de continuïtat i no com un proposta de canvi.

Per a molts electors no erem,doncs, una alternativa de canvi.I per a molts que eren capaços de veure més enllà i de situar-nos correctament com un factor essencial del canvi, el fet que decidía era l'opció entre un candidat que podía ser president del govern -- Felipe González -- i un que no podia ser-ho -- Santiago Carrillo. Aquesta és l'altre aspecte de la qüestió.S'ha dit que el PSUC -- i el PCE -- no eren alternatives vàlides per la crisi interna viscuda per ambdós partits en l'últim any i mig. I també perquè la imatge de Santiago Carrillo era una imatge del passat, una imatge encara connectada amb la guerra civil.

Jo no infravaloro el pes d'aquesta crisi. I no tant perquè hagi repercutitmolt en els electors que la van viure més de prop -- ja s'ha vist l'escàs pes electoral del PCC -- sinó perquè ha destruït per a molta gent la imatge d'homogeneïtat, de seriositat i d'equilibri que els comunistes haviem tingut fins fa poc. I també és cert que la imatge de Santiago Carrillo tenía unes connotacion negatives que feien passar en un segon pla les seves grans qualitats com a dirigent polític.

Però per a mi aquests no són els factors principals de la derrota, tot i ser molt importants. De fet, aquests factors són l'expressió parcial d'un altre de molt més important: em refereixo al fet que l'espai polític dels comunistes a Espanya no es basa en una tradició de "normalitat", sinó en una tradició de guerra civil i de lluita contra el franquisme, és a dir, en una tradició poc coneguda, no gens capitalitzada políticament i deformada per tota una línia de propaganda i de desconeixement.

Aquest factor negatiu hagués estat superat en gran part si

el pas de la dictadura al la democràcia s'hagués fet en forma de ruptura democràtica. No ha estat així i encara en paguem -- i en pagarem -- les conseqüències.

S'inicia ara una nova fase de la transició democràtica, sota el signe de la bipolarització. Això imposa als comunistes la necessitat d'una adaptació a la nova dinàmica, però una adaptació que ara s'ha de fer sota l'impacte i la pressió d'una gravíssima derrota electoral. En aquestes condicions, el PSUC ha de refer i ampliar l'espai perdut i ha de contribuir a refer l'espai del PCE a tot Espanya, Les eleccions municipals seran un test fonamental. Però també ho seran les eleccions sindicals i la capacitat de revitalitzar els moviments de masses a tots els nivells.

Però si el PSUC pot refer un espai que ja tenía molt definit i que ara ha trontollat d'una manera tan espectacular i dramàtica, al conjunt de tot Espanya és un espai comunista tot just comença a definir-se ara de veritat, perquè la "tradició" en que es fonamentava fins ara no ha servit de gaire. La dimissió de Santiago Carrillo i l'elecció d'un nou secretari general del PCE, Gerardo Iglesias, és un episodi enormement important, però només un episodi d'un procés en què el conjunt de les forces d'esquerra acabaran trobant uns espais que no coincidiran exactament amb els que han expressat les eleccions del 28 d'octubre.

I cal dir que a Catalunya, el PSUC tenía una tradició més "normal" tant pels seus orígens com pel fet de la vinculació estreta que sempre va establir entre la lluita per l'autonomia i la lluita per la democràcia sota el franquisme.

El País. 10 novembre 1982